

Fra hemmelighed til åbenbaring

Dan 2

"Han sagde: Lovet være Guds navn fra evighed til evighed, ham tilhører visdommen og styrken" (Dan 2,20)

Hovedtanke

Gud åbenbarer sig, men der er stadig åbne spørgsmål.

Introduktion

Der findes adventistmenigheder i Tyskland, der har en efterligning af den statue, som er beskrevet i Dan 2. Den kan benyttes i missionsøjemed på gågader. Ved hjælp af statuen ønsker man at illustrere, at den Gud, der har forudsagt historiens gang så præcist, er værd at stole på. Det centrale i samtalen med interesserede mennesker er de forskellige verdensrigter og deres tidsmæssige placering. I mangel af en statue kan man "iklæde" et ungt menneske maling og folie, så vedkommende kommer til at ligne en statue.

Stenen får til gengæld ikke samme opmærksomhed. Ellers burde der være mange flere ødelagte statuer. Men det er jo netop stenen, der giver drømmetyderen hovedbrud: Hvor kommer den fra? Hvem udløser dens fald? Og hvornår falder den ned på statuen og ødelægger den? Babylons konge længes efter et varigt rige, en forudsigelig fremtid og mest mulig viden om fremtiden. I den situation får han en drøm af Gud, der giver ham svar – og skaber nye spørgsmål.

Nebukadnesar håber, at han af rådgiverne kan få informationer og klarhed, men han får modspørgsmål. Rådgiverne er selv rådvilde. Daniel derimod kan tyde drømmen og vise kongen, at han selv er en del af den historie, som Gud har bestemt. Men selv Daniel har ikke svar på, præcist hvordan og hvornår tingene vil ske.

I dag længes mennesker også efter klarhed i deres liv, efter forudsigelighed og størst mulig viden om fremtiden. Kan Nebukadnesars drøm give dem svar på deres spørgsmål?

Drømmen

Dan 2,1-16

Hvad var det, der foruroligede kongen i forbindelse med hans drøm? Er det med vilje, han ikke vil fortælle drømmen om morgenen, eller har han mon glemt den?

Baggrund

På Nebukadnesars tid tog man drømme meget alvorligt (sml. Job 33,15-18). Man gik tit ud fra, de kom fra guderne, der fra deres op-højede position åbenbarede fremtiden for menneskene. Hvis man var i stand til at forstå en drøm, blev man ikke fuldstændigt overrasket af kommende begivenheder. Hvis den var forbundet med dystre for-udannelser, varslede den en kommende, nær katastrofe. Derfor er det meget forståeligt, at kongen gjorde sig mange tanker vedrørende den drøm, han enten ikke kunne huske eller bevidst holdt hemmelig for at få den fortalt og tydet af sine rådgivere. Hvis Nebukadnesar selv havde fortalt dem drømmen, ville de lærde rådgivere sikkert have givet ham en udlægning, der ville have smigret ham.

I sin vrede og skuffelse befalede kongen, at alle vismænd i Babylon skulle slås ihjel. Daniel og hans venner havde i mellemtiden afsluttet deres uddannelse og hørte nu til kongens lærde mænd. Derfor gjaldt kongens forordning også dem. Daniel bad kongen om lidt tid, så han kunne løse gåden. Han var godt klar over, at intet menneske ville kunne klare opgaven (v. 11), men han kendte himlens Gud (v. 18), der både kendte drømmens indhold og dens tydning (v. 28).

Til fordybelse

”Den mistillid, kongen viser sine vismænd, danner baggrund for, at Daniels gudgivne visdom lyser desto klarere. Babylons vismænd og stjernetydere praler af deres indsigt (v. 4), som de har opnået gennem deres anstrengelser og magiske teknikker – og den svigter over hele linjen” (Stuttgarter Erklärungsibibel (SEB) 1052).

Til eftertanke

Hvad fortæller det, at Gud sender kongen en drøm, om, hvor nær Gud kan være på os? (sml. ApG 17,28).

Daniels bøn

Dan 2,17-23

**Hvilken forskel er der på Daniels to bønner?
Hvad takker og priser Daniel især Gud for?**

Baggrund

"Disse vers er ikke blot poesi. De er også udtryk for centrale teologiske udsagn om historie og profeti i Daniels Bog ... Denne korte salme vidner om, at Gud er nærværende i verden, og at han griber aktivt ind i folkeslagenes historie. Han kan indsætte og afsætte konger (v. 21). På den beskuer, der er overladt til sig selv, kan menneskehedens historie se ud som en kaotisk magtkamp mellem konkurrerende kræfter, men Daniels Bog afslører, at Gud står bag det hele. Han ... former historien, så tingene sker på den måde, han synes er bedst. Der er muligvis meget i denne verden, vi ikke forstår. Alligevel kan Daniels ord give os den vished, at Gud til stadighed griber ind, så det til sidst er hans vilje, der sker. Og somme tider hænder det jo, at den Almægtige gennem sine profeter løfter en flig af det slør, der ligger over fremtiden" (William Shea, *Daniel 1-7*, Lüneburg 1998, 127f.).

Til fordybelse

I Det Ny Testamente tales der om to modsatte hemmeligheder: Kristi hemmelighed (Kol 2,1-3) og lovløshedens hemmelighed (2 Thess 2,7; sml. Åb 17,5). Mens det første bringer frelse, fører det andet til fordærv.

Til eftertanke

"Sand tro griber og gør krav på de lovede velsignelser, før de bliver bevidste og kan føles. Vi må sende vore bønner opad i tro ... vi må i tro gribe de lovede velsignelser og gøre krav på dem som vores. Vi må så tro, at vi modtager velsignelsen, fordi vores tro har grebet den" (Ellen White, *Das Gebet*, Lüneburg 2010, 72).

Baggrunden

Dan 2,24-30

**Hvilke spørgsmål var Nebukadnesar optaget af?
Hvad var hans hjertes tanker?**

Baggrund

Daniel tøvede ikke med at fortælle kongen, at gådens løsning kom fra Gud i himlen. Men inden han fremlagde drømmens indhold og tydning, nævnte han de tanker og bekymringer, som kongen havde haft, da han lå søvnløs på sin seng. At Daniel havde kendskab til disse natlige omstændigheder, øgede hans troværdighed. Alligevel løb han en vis risiko, da drømmen ikke kun indeholdt glædelige nyheder for kongen.

Daniel begrundet Nebukadnesars drøm med Guds ønske om, at *du kan forstå tankerne i dit hjerte* (v. 30). Vidste kongen da ikke længere, hvad han havde spekuleret over om natten? Havde han glemt, hvilke tanker han havde været optaget af? Næppe. Men somme tider er mennesker ikke selv klar over, hvad der forårsager den indre uro, og hvad det egentlig er, der plager dem.

Bag Nebukadnesars interesse for fremtiden (v. 29) skjulte der sig en bekymring for hans kongerige og spørgsmålet om hans egen skæbne og det ansvar, han bar som uindskrænket hersker. Ville hans rige kunne bestå i længden, eller ville det gå under som alle andre tidligere riger? Hvordan kunne han sikre sit herredømme mod diverse farer?

Til fordybelse

"Det faktum, at statuen består af syv legemsdele (hoved, bryst, arme, mave, hofter, ben og fødder) og er lavet af fire forskellige materialer af aftagende kvalitet (guld, sølv, bronze og jern), og at fødderne er en blanding af jern og ler ... tegner et tydeligt billede af, at verdensherredømmerne, som statuen er et symbol på, er truede på deres eksistens" (E. Haag, *Daniel*, Neue Echter Bibel, Würzburg 1993, 29f.).

Til eftertanke

"... ligesom stjernerne på deres fastsatte baners store kredsløb, kender Guds planer hverken til hast eller opsættelse" (Ellen White, *Jesu liv*, Dansk Bogforlag 2013, s. 23).

Billedstøtten

Dan 2,31-43

**Hvad er påfaldende ved denne natlige drøm?
Hvilken rolle får Nebukadnesar?**

Baggrund

Hovedet af guld. David kalder Nebukadnesar for *hovedet af guld og kongernes konge* under Guds overherredømme. Babylon er udgangspunkt for de kommende verdensriger.

Bryst og arme af sølv. Det næste storrige sættes i relation til det første, idet det kaldes *lidt ringere*. Ifølge Daniel kap. 7 og 8 drejer det sig om Medo-Persien.

Mave og hofter af kobber. Det fortælles om det tredje rige, at det skal *herske over alle lande*. Her er der åbenbart tale om det græske verdensrige (sml. Dan 7-8).

Ben af jern. Det fjerde rige kaldes *stærkt som jern. Det skal knuse og sønderbryde alle de andre*. Det romerske rige udfyldte denne rolle med brutalitet.

"De fire verdensherredømmer, der forekommer i drømmen, er kendetegnet ved aftagende glans og magt ... og tiltagende brutalitet" (SEB 1054).

Fødder dels af ler og dels af jern. Blandingen af forskellige materialer tyder på, at det fjerde rige er et delvist stærkt og delvist svagt rige, der står "på lerbødder". Det er bemærkelsesværdigt, at dette blandede materiale kan bære resten af statuen uden at smuldre under dens vægt.

Nogle fortolkere mener, det kan dreje sig om det delte og splittede Europa. Man bør dog huske på, at drømmen som helhed har et globalt præg og ikke er begrænset til et enkelt kontinent. Så det drejer sig nok nærmere om den delte og splittede verden, især fordi der ikke siden det romerske riges sammenbrud er opstået en verdensmagt – trods forsøg på det.

En anden tolkning, hvorefter støttens historie ender i det 2. årh. f.Kr. (Babylon – Medien – Persien – Grækenland – ptolemæer/seleukider), overser den kendsgerning, at stenen, der rammer støttens fødder, tilintetgør alle andre verdensherredømmer og selv fylder *hele jorden*.

Stenen

Dan 2,34-35;
44-45

Hvad menes der med "ikke ved menneskehånd"?
Hvad symboliserer stenen, der blev til et stort bjerg?

Baggrund

Drømmens fokus er på det, der skal ske *ved dages ende* (2,28). Uanset hvor mægtige og velhavende de end måtte have været, så er rigerne af metal (og af ler) dog kun forløbere for riget "af sten". Mens metaller og ler til dels er produkter af menneskeligt arbejde, forbliver stenen uberørt af menneskehænder. Tilsyneladende sat i gang af en usynlig hånd rammer den støttens fødder og knuser hele statuen, der føres bort som avner for vinden uden at efterlade sig spor. I modsætning til alle øvrige riger, der går under og afløses af nye, vil det rige, som stenen symboliserer, bestå til evig tid.

Klippen som metafor står ofte for Gud (fx 5 Mos 32,4; 1 Sam 2,2; Sl 18,32). Stenen kan være et billede på Messias-kongen (sml. Sl 118,22; 1 Pet 2,4.7). Stenen, der *kom ned* fra bjerget (v. 34.45) bliver selv til et bjerg. Det minder om Zions bjerg, som templet stod på, det jordiske billede på Guds herredømme på gammeltestamentlig tid.

Til fordybelse

Udtrykket *ikke ved menneskehånd* (v. 34.45) findes også i synet om det lille horn (8,25). Det understreger ikke blot synernes parallelitet (kap. 2,7,8,9,10-12). Det peger også på, at historiens afsluttende klimaks – nemlig skiftet fra den gamle, forgængelige verden til den nye, evige verden – ikke er et resultat af menneskers, men af Guds indgriben.

Til eftertanke

"Men håber vi på det, vi ikke ser, venter vi på det med udholdenhed" (Rom 8,25).

Kongens reaktion

Dan 2,46-49

**Hvordan reagerede kongen på drømmens udlægning?
Hvilke konsekvenser havde det for Daniel og hans venner?**

Baggrund

"Den enevældige hersker kaster sig ned foran den landsforviste jøde og viser ham guddommelig ære! Den overbevisende visdom, Daniel havde fået af Gud, får offentlig anerkendelse, idet Daniel bliver gjort til overhoved for alle *byens vismænd*" (SEB 1054). Nebukadnesar kunne ikke have ydet noget menneske større respekt. Ved at udnævne Daniel til den øverste vismand, gjorde han ham til sin nærmeste fortrolige.

Samtidig var kongen godt klar over, at Daniel ikke af sig selv var i stand til at gætte og tyde drømme. Derfor bekender han sig til jødernes Gud, der er uden sidestykke: "Jeres Gud er i sandhed guders Gud, kongers Herre og den, der åbenbarer hemmeligheder, siden du har været i stand til at åbenbare denne hemmelighed" (v. 47).

Til fordybelse

Daniel udnyttede den gunstige anledning og bad kongen om, at hans tre jødiske venner måtte sættes til at forvalte provinsen. Der var her næppe tale om nepotisme. Men han kunne på den måde være sikker på – som nyudnævnt statholder – at have provinsforvalternes opbakning, mens han selv blev ved kongens hof.

Resumé

Nebukadnesars drøm afslørede vismændenes uformåen og gav Daniel anledning til at vidne om himlens Gud. Han indsætter og afsætter konger, giver kundskab og visdom, åbenbarer hemmeligheder og efterlader os alligevel med en del spørgsmål.

Spørgsmål til drøftelse

Indledende
spørgsmål

1 Hvilken rolle spiller billedstøtten i Dan 2 i forhold til jeres syn på historien og fremtiden?

Supplerende
spørgsmål

2 Hvilke erfaringer har I gjort jer, når I har nævnt Nebukadnesars drøm i missionsøjemed?

Dan 2,10-11.16-19

3 Hvor får Daniel den tillid fra, at han skulle være i stand til at få kendskab til drømmen og tyde den?

Dan 2,19-23

4 Hvorfor er der efter Daniels mening grund til at prise Gud? I hvor høj grad kunne denne bøn være jeres egen?

Dan 2,27-30

5 Hvilke spørgsmål og bekymringer var kongen optaget af?

Har I nogensinde oplevet, at Gud har gjort jer opmærksom på jeres hjertes tanke?

Dan 2,34-35.44-45

6 Hvilken rolle spiller stenen i denne drøm?

Hvad betyder disse vers for jer personligt?

Afsluttende
spørgsmål

7 Hvordan kan fortællingen om Nebukadnesars drøm berige vores trosliv